

36^e GROENLINKS-CONGRES

DAGKRANT

17 DECEMBER 2016

DE WERKSPOORKATHEDRAAL
UTRECHT

WELKOM OP HET 36STE CONGRES VAN GROENLINKS!

PRAKTISCHE INFORMATIE

ORGANISATIE CONGRES

Het Congres is georganiseerd door en staat onder leiding van het Congrespresidium van GroenLinks. De dagvoorzitter is Eva Groen-Reijman. De leden van het presidium zijn: Jaap van der Heijden, Belinda van Meerkerk, Gijs van der Kroef, Niels Smit, Mickie van de Loo, Dilek Odabasi-Seker en Max Tollenaar. Naast deze mensen lopen er vandaag tientallen medewerkers en vrijwilligers van GroenLinks rond. Zij maken deze dag mogelijk en proberen de bezoekers zo goed mogelijk te woord te staan.

STEMKASTJES

Bij de ingangen van de plenaire zaal tref je onze collega's aan die stemkastjes uitdelen. Tegen inlevering van je stemkastjesbon krijg je een stemkastje. Dit mag je de hele dag bij je houden en dus ook mee de plenaire zaal uit nemen. De stemkastjes werken alleen in de plenaire zaal, dus niet in de foyer! Controleer aan het eind van het congres of je het stemkastje hebt ingeleverd! Elk verloren stemkastje moet door ons vergoed worden.

SPREKERSLIJSTEN

Sprekerslijsten sluiten 30 minuten voor aanvang van het agendapunt. Dit betekent dat sprekers voor de eerste agendapunten zich al voor de opening van het congres moeten aanmelden bij de organisatietafel. De organisatietafel is daartoe vanaf 9.30 uur bemenst.

RUIMTE IN DE ZAAL

Vanaf 9.00 uur is De Werkspoorkathedraal open. Er zijn 3000 leden, sympathisanten en geïnteresseerden aanwezig in de zaal die allemaal een plekje zoeken. Houd er bij het plaatsnemen rekening mee direct aan te sluiten bij je burens, zodat er zo min mogelijk ongebruikte en onbereikbare stoelen over blijven. Houd graag rekening met mensen met een fysieke beperking.

ZAALINDELING

In deze dagkrant vind je ook een plattegrond. In de ruimte zijn, naast het plenaire gedeelte, twee cateringeilanden, een bar, aanmeldbalies en de stemrechtbalie, garderobe, een cashpoint, een media-eiland en diverse kramen te vinden. Toiletten bevinden zich zowel rechts als links naast de plenaire zaal. De organisatietafel, waar je je moet melden om te kunnen spreken, bevindt zich rechts voor in de zaal.

LUNCH

Heb je je aangemeld voor de lunch, dan tref je een lunchbon aan in de envelop die je bij de aanmeldbalie hebt gekregen. Met deze bon kun je tijdens de pauze je lunchpakketje ophalen. De lunch wordt uitgeserveerd vanaf de cateringeilanden. We bieden ook losse verkoop van lunch aan. Je kunt direct met pin betalen bij de cateringeilanden. Wil je met contant geld betalen dan moet je hiervoor eerst munten kopen bij het cashpoint. De bar neemt geen contant geld aan. De prijzen voor de losse verkoop vind je op de menukaarten bij de cateringeilanden.

INTRODUCTIE VOOR NIEUWE CONGRESBEZOEKERS

Voor aanvang van het congres vindt van 9.20 – 9.50 uur de introductie voor nieuwe congresbezoekers plaats in de plenaire zaal. Sluit gerust aan, ook als je je niet hiervoor hebt opgegeven!

CAMPAGNE

Nieuwsgierig naar de campagne? Meer weten over wat er allemaal gaat gebeuren in de aanloop naar de verkiezingen? Loop dan even langs in de Wasruimte. Daar geeft Bastiaan van het campagneteam van 9:00 tot 15:00 uur een doorlopende workshop over alle ins en outs van de campagne.

WIFI

Wil je tijdens het Congres je blog bijhouden, twitteren of congresstukken raadplegen? Er is draadloos netwerk beschikbaar.

INTERNET

Er is een open draadloos netwerk met internettoegang. Houd anderen op de hoogte via Twitter en andere sociale media.

PARKEREN

Er is voldoende parkeergelegenheid. Kom je per fiets, let er dan op dat je je fiets niet voor de hoofdingang parkeert, maar in de daarvoor bestemde ruimte op het parkeerterrein.

TIJDENS DE LUNCHPAUZE

VERANTWOORDINGEN

In de Wasruimte van de Werkspoorkathedraal vinden tijdens de pauze de verantwoordingen plaats. Tijdens de verantwoordingen lichten vertegenwoordigers van de verschillende politieke gremia het beleid van de afgelopen maanden toe. De politieke gremia zijn: de Eerste- en Tweede Kamerfracties, het Partijbestuur en de Toezichtraad, de Eurofractie en delegatie naar de Europese Groene Partij. Heb je een vraag of opmerking, kom langs en ga in gesprek!

DE POP-UP STORE

Neem tijdens de pauze vooral een kijkje bij onze Pop-Up store. Hier verkopen we allerlei GroenLinks items en boeken. Je kan betalen met contant geld of pinnen.

DE HELLING & DWARS

- **Bureau de Helling, wetenschappelijk bureau GroenLinks en Hellingproef (jong wetenschappelijk bureau)**

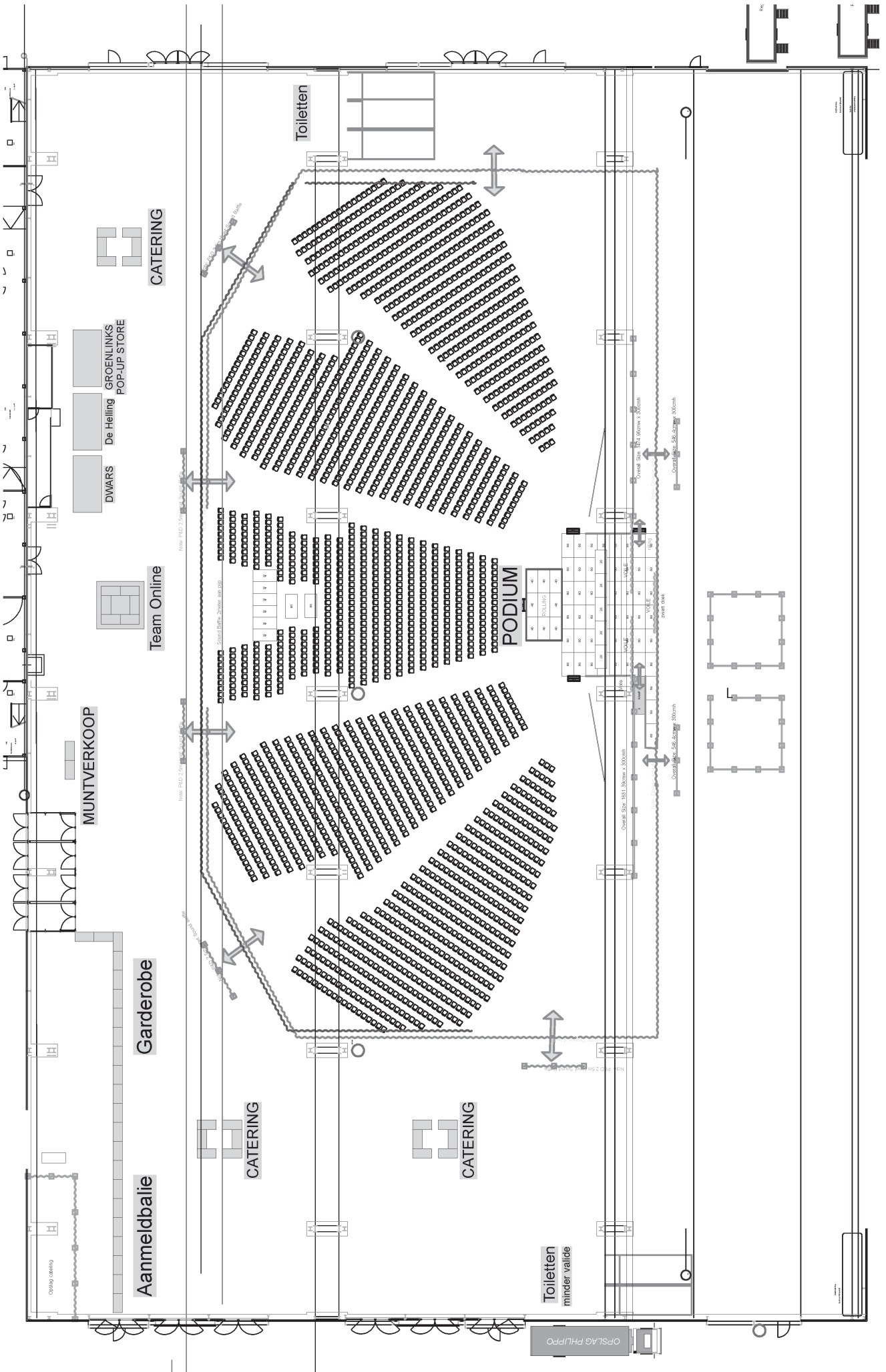
Ontmoet Bureau de Helling en Hellingproef. Als denktank ontwikkelt en versterkt Bureau de Helling het groene gedachtegoed. Het Bureau is actief op het raakvlak van publiek debat, groene politiek en wetenschap. Hellingproef organiseert interactie en inhoudelijke activiteiten en biedt verdieping aan studenten en starters die geïnteresseerd zijn in wetenschap, politiek en debat. Interesse? Kom dan vooral langs tijdens het congres!

- **DWARS**

Uiteraard is onze jongerenpartij ook aanwezig op ons congres!

➔ WIL JIJ OOK ACTIEF WORDEN?

- Meld je dan aan als vrijwilliger via www.groenlinks.nl/doemee.
- Voor deze verkiezingen zijn we overal aanwezig: in de wijken, maar ook online: op Facebook, Twitter, Instagram én voor het eerst ook op WhatsApp. Vind jij het leuk om wat minder inhoudelijke, grappige, unieke achter-de-schermen content te krijgen? WhatsApp dan 'verandering aan' naar 06-13232050. Let op: je krijgt geen bevestiging, maar ongetwijfeld heel snel een eerste bericht.

AGENDA VAN HET CONGRES

9.20 – 9.50 uur introductie voor nieuwe congresbezoekers (plenaire zaal)

- 10.00 uur** **opening Congres**
welkom en mededelingen
vaststelling orde en agenda van het Congres
- 10.05 uur** **benoemingen Congrespresidium**
- 10.10 uur** **goedkeuring Jaarrekening 2015**
- 10.12 uur** **benoeming Referendumcommissie**
- 10.14 uur** **benoeming Commissie voor Geschil en Beroep**
- 10.16 uur** **benoeming Kandidatencommissie Intern**
- 10.18 uur** **verantwoording Kandidatencommissie Tweede Kamerverkiezingen**
- 10.23 uur** **stemming m.b.t. de ‘staartlijst’ Tweede Kamerverkiezingen**
inclusief behandeling moties A en B
- 10.25 uur** **voorstellen voor wijzigingen Huishoudelijk Reglement**
introductie door het Partijbestuur
stemming over de voorstellen, inclusief behandeling motie C
- 10.35 uur** **speech voorzitter DWARS**
- 10.40 uur** **behandeling moties D, E en F**
- 10.50 uur** **behandeling verkiezingsprogramma Tweede Kamer 2017, hoofdstukken 1 t/m 6**
introductie door het Partijbestuur
bespreking van de amendementen
stemming over de amendementen
stemming over de behandelde hoofdstukken
- 12.35 uur** **speech Marjolein Meijer, Partijvoorzitter**
- 12.45 uur** **schorsing congres**
- 12.45 uur pauze
- *lunch*
 - *13.15 uur – 13.45 uur stel je vragen n.a.v. de verantwoordingen in de “Wasruimte”*
 - *bezoek aan stands/kramen*

- 14.05 uur** **hervatting congres, mededelingen**
- 14.06 uur** **benoeming Toezichtraad**
Verantwoording Kandidatencommissie
stemming over voorstel voor het rooster van aftreden
introductie kandidaten
stemming over de voordracht
- 14.15 uur** **behandeling eventuele actuele moties**
- 14.20 uur** **vaststelling verantwoordingen**
betreft de verantwoordingen van Partijbestuur, Toezichtraad, Eerste Kamer fractie, Tweede Kamerfractie, fractie in het Europees Parlement en delegatie naar de Europese Groene Partij
- 14.25 uur** **behandeling verkiezingsprogramma Tweede Kamer 2017, hoofdstukken 7 en 8**
bespreking van de amendementen
stemming over de amendementen
stemming over de behandelde hoofdstukken
stemming over gehele programma
- 15.15 uur** **sluiting congres**
- 15.15 uur** **Meetup XL**
Afsluiting van het congres met een extra grote Meetup. We vieren dat we een ambitieus verkiezingsprogramma en een sterke kandidatenlijst hebben vastgesteld. Met een programma met verrassende gasten en een grote campagnespeech van onze lijsttrekker Jesse Klaver.
- 16.30 uur** **borrel**
met informatie over de campagne en hoe je mee kunt doen. Napraten met sympathisanten, GroenLinksleden, kandidaten, campagneteam en fractie.
- 18.00 uur** **einde**

➔ *Wil je weten hoe de behandeling van de diverse onderwerpen op de agenda zal zijn en hoe je zelf mee kunt spreken en stemmen? Alle informatie daarover vind je in “de orde van het Congres” in de congreskrant.*

VOORSTEL TEN AANZIEN VAN KANDIDATEN STAARTLIJST TWEEDE KAMER

In het referendum voor de kandidatenlijst is een lijst vastgesteld van veertig verkiesbare kandidaten. Het is gebruikelijk om de kandidatenlijst aan te vullen met zogeheten 'lijstduwers' die worden aangezocht door het partijbestuur. Samen vormen zij de staartlijst.

Lijstduwers zijn personen die niet verkiesbaar willen zijn, maar wel hun steun voor GroenLinks willen uitspreken. Zij symboliseren waar GroenLinks voor staat en helpen ons daarmee om extra stemmen te trekken.

Het Partijbestuur is trots op de lijstduwers die hun steun uitspreken door op de lijst te staan. Bij de samenstelling is gelet op de aanwezigheid van:

- personen met ervaring in maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven;
- vertegenwoordigers uit het veld duurzaamheid en natuur;
- vertegenwoordigers uit heel Nederland, zowel stad als platteland;
- diversiteit in afkomst, gender, achtergrond en leeftijd;
- personen met lokale en landelijke uitstraling en bekendheid.

41. Daniëlle Hirsch	Amsterdam, vrouw
42. Gerdo van Grootheest	Maastricht, man
43. Lot van Hooijdonk	Utrecht, vrouw
44. Frans Kapteijns	Oisterwijk, man
45. Lenie Scholten	Nijmegen, vrouw
46. Alphonse Muambi	Den Haag, man
47. Nienke Homan-Brinkman	Groningen, vrouw
48. Arjan El-Fassed	Utrecht, man
49. Bas Ruter	Amsterdam, man
50. Ineke van Gent	Groningen, vrouw

Toelichting procedure

In de reglementen van GroenLinks die in februari 2015 geheel vernieuwd zijn, is niet apart voorzien in hoe de lijstduwers van een kandidatenlijst worden vastgesteld

na een referendum. Dit is een omissie die bij de evaluatie en herziening wordt gerepareerd.

We hebben er voor gekozen om dit besluit volgens eerder gebruik én volgens HR artikel 15.3 – waarin de stemming over kandidaten op een congres wordt geregeld – aan het Congres voor te leggen. Het Congres stemt conform deze bepaling in één keer over deze resterende plaatsen op de lijst.

MAIL- EN WEBCARE

- ➡ Wil je de GroenLinkscampagne van zeer dichtbij meemaken?
- ➡ Ben je een ster in het beantwoorden van mails en social media berichten?
- ➡ Wil je 8 uur of meer per week op ons hoofdkantoor meedraaien en het verschil maken?

GRIJP DAN NU JE KANS!

Het Landelijk Bureau in Utrecht is op zoek naar vrijwilligers die ons "mail- en webcare"-team komen versterken. Dit flitsende team beantwoordt honderden berichten per dag en naarmate de verkiezingen dichterbij komen worden het er alleen maar meer!

Heb je een goede pen? Ben je een kei in kort en krachtig formuleren? Kom je graag in contact met allerlei type mensen? En kan jij mensen overtuigen waarom ze juist nú op GroenLinks moeten stemmen?

Mail dan je cv met korte motivatie naar shennis@groenlinks.nl.

Nog vragen? Mail dan ook naar shennis@groenlinks.nl of bel met 030-2399900.

MOTIES

De volgende moties zijn ingediend:

	Onderwerp van de motie	Advies Partijbestuur
A	Liesbeth van Tongeren op de staartlijst (plek 41)	Niet overnemen
B	Liesbeth van Tongeren als lijstduwster (plek 50)	Niet overnemen
C	Geen casinoreferendum	Niet overnemen
D	Cisgenese	Niet overnemen
E	Ledenraadpleging Zittend Kamerlid niet	Overnemen
F	meer van de Kandidatenlijst	Niet overnemen

De volgorde van behandeling van de moties is als volgt:

Om 10u23 bij het agendapunt “stemming m.b.t. staartlijst”,

aan het begin van dit agendapunt behandeling van motie A “Liesbeth van Tongeren op de staartlijst (plek 41)” en motie B “Liesbeth van Tongeren als lijstduwster”.

Om 10u25 bij agendapunt “voorstellen voor wijzigingen Huishoudelijk Reglement”,

aan het begin van dit agendapunt behandeling van motie C “Geen casinoreferendum”

Om 10u40 bij het agendapunt ‘behandeling ingediende moties’

motie D “Cisgenese”

motie E “Ledenraadpleging”

motie F “Zittend Kamerlid niet meer van de Kandidatenlijst “.

MOTIE A: LIESBETH VAN TONGEREN OP DE STAARTLIJST (PLEK 41)

Het Congres van GroenLinks, in vergadering bijeen in Utrecht op zaterdag 17 december 2016,

Constaterende dat

- Liesbeth van Tongeren, ondanks overduidelijke resultaten, kwalificaties en kwaliteiten, niet op de voordracht is gekandideerd en verkiesbaar is gesteld;

Overwegende dat

- De kandidatenlijst van GroenLinks momenteel een arbitrair aantal van 40 voorgedragen kandidaten bevat;
- Honderden zo niet duizenden sympathisanten kenbaar hebben gemaakt zich niet te herkennen in een GroenLinks zonder Liesbeth van Tongeren en dus dreigen GroenLinks de rug te zullen toekeren in maart 2017;

Spreekt uit

- Dat het Partijbestuur zich herbezint op het arbitraire aantal van 40 namen en de kieslijst uitbreidt naar 41 namen, Liesbeth van Tongeren zijnde nummer 41;

En gaat over tot de orde van de dag.

Mocht de referendumuitslag al automatisch leiden tot Liesbeths verdiende plek op de kieslijst dan kan deze motie als niet ingediend beschouwd worden.

Deze motie is ingediend en ondertekend door:

Lars Boelen (Weert), Nichol Brummer (Utrecht), Alexander de Roo (Oosterbeek), Mark Veermans (Meppel), Eric Leltz (Den Bosch), Martijntje Smits, Michel Coenen (Steenderen), Loes Smulders, Jan Griese (Amstelveen), Jan Ruysenaars, Thewis Kooistra, Janine Cooijmans (Middelburg), Margriet Spanjer (Terschelling), Anne-Marie Pronk (Arnhem), Els Verhage (Vlissingen), Kees van Rhijn (Breda), Ine Nagelmaeker (Kampen), Jan Atze Nicolai (Friesland), Brigitta Scheepsma (Friesland), Riet Beukert (Middelburg).

Preadvies Partijbestuur: Niet overnemen

Deze motie is een oproep om een kandidaat die mogelijk niet op de kandidatenlijst is geplaatst door de leden tijdens het referendum (of dit zo is, is ten tijde van het schrijven van dit advies nog niet bekend) alsnog op de kandidatenlijst te plaatsen. De motie

doet geen recht aan het democratische proces zoals we dat binnen GroenLinks in de statuten en het HR met elkaar hebben afgesproken, waarbij de vaststelling van de lijst niet aan het congres is maar aan alle leden per referendum.

De motie gaat voorbij aan het feit dat het niet aan het Partijbestuur is om – na vaststelling van de kandidatenlijst middels een referendum – de kandidatenlijst nog aan te passen, in lengte of in personen. Dit is tegen de regels van GroenLinks en onethisch.

Eventueel kan de motie gelezen worden als een specifieke invulling van de staartlijst. In dat geval geldt: De motie doet ook geen recht aan de gedachte achter het verschijnsel lijstduwers, namelijk personen die wel op de lijst staan maar niet gekozen willen worden. Zij fungeren als een positieve aanbeveling voor GroenLinks, ter ondersteuning van de echte kandidatenlijst en het verkiezingsprogramma. De staartlijst is nadrukkelijk niet bedoeld voor voorkeurscampagnes, die juist bedoeld zijn om de door de leden vastgestelde kandidatenlijst te doorkruisen. Wij hechten er aan binnen GroenLinks maar één voorkeurscampagne te hebben: de campagne van en voor GroenLinks.

MOTIE B: LIESBETH VAN TONGEREN ALS LIJSTDUWSTER (PLEK 50)

Het Congres van GroenLinks, in vergadering bijeen in Utrecht op zaterdag 17 december 2016,

Constaterende dat

In de Congreskrant als Agendapunt, helaas zonder verdere toelichting of voordracht, is opgenomen:

“10u23 stemming m.b.t. de staartlijst Tweede Kamerverkiezingen”

Overwegende dat

- Het zittende Kamerlid Liesbeth van Tongeren door de Kandidatencommissie zonder deugdelijke toelichting niet is voorgedragen voor een van de plekken 2 t/m 40 van de kandidatenlijst waarmee kiezers niet in de gelegenheid gesteld worden op

haar te kunnen stemmen;

- Afgelopen jaren in en buiten GroenLinks brede waardering is uitgesproken voor het vele werk op juist groene dossiers door Liesbeth van Tongeren waarbij ze met name ook in regionaal spelende groene dossiers zeer zichtbaar was van Groningen tot Zeeland en Limburg;
- Op geen enkele wijze gebleken is dat Liesbeth van Tongeren niet zou passen in de huidige of toekomstige fractie en afgelopen jaren er een team heeft gezeten met wederzijds respect en waardering;
- Kiezers de gelegenheid dienen te krijgen om hun voorkeursstem uit te kunnen brengen op Liesbeth van Tongeren;

Spreekt uit

- Dat Liesbeth van Tongeren op de staartlijst van GroenLinks geplaatst dient te worden met als voorkeur de laatste plek op die staartlijst als herkenbare lijstduwster;

Roept het Partijbestuur op om Liesbeth van Tongeren als laatste op de staartlijst te plaatsen in alle kieskringen

En gaat over tot de orde van de dag.

Toelichting: We dienen deze motie nu (6 december) in. Indien uit de uitslag van het ledenreferendum zou blijken dat Liesbeth van Tongeren alsnog een plek op de lijst heeft gekregen kan deze motie als ingetrokken worden beschouwd.

Deze motie is ingediend/ondertekend door onderstaande 38 partijgenoten op 4 en 5 december: Jan Muijtjens, Kitty Maanders (Munstergeleen), Frank Rijnders (Den Bosch), Lobke Rijvers, Dirk Alstein, Peter Markusse, Michiel Haringsma, Henk Thuis (Sittard), Margriet van Tulder (Venlo), Hajer Harzi (Geleen), Yousra Dahmazi (Sittard-Geleen), Marlies Notermans (Elsloo), Niels Verboom (Nuth), Math de Loo (Born), Frans Ligthart (Meerssen), Leo de Vree (Oldenzijl), Reint Rengers, Els Verhage, Leo Dalebout, Leny van den Heuvel, Luc Vandezande, Janine Cooijmans, Gerwi Temmink, Yvonne Bode (Zeeland), Ria Damhof, (voorzitter GroenLinks Groningen), Jan Overduin (Sellingen), Ate Flapper (Winschoten), Job de

Bruin (bestuurslid Groningen), Gert Jan Krabbendam, Hans Passenier, Coen vd Gugten (Maastricht), Rene Kriek (Vlagtwedde), Marleen Zorgdrager Swart, Gerard Roos, Bert Wassink (Terschelling), Lars Boelen (Weert), Annie Postma (Ten Broek), Ernst Jonker (Terneuzen).

Preadvies Partijbestuur: Niet overnemen

Deze motie is een oproep om een kandidaat die mogelijk niet op de kandidatenlijst is geplaatst door de leden tijdens het referendum (of dit zo is, is ten tijde van het schrijven van dit advies nog niet bekend) alsnog op de kandidatenlijst te plaatsen. De motie ondermijnt het democratische proces zoals we dat binnen GroenLinks in de statuten en het HR met elkaar hebben afgesproken, waarbij de vaststelling van de lijst niet aan het Congres is maar aan alle leden per referendum. Proberen daar omheen te manoeuvreren schept een onwenselijk precedent.

De motie doet ook geen recht aan de gedachte achter het verschijnsel lijstduwers, namelijk personen die wel op de lijst staan maar niet gekozen willen worden. Zij fungeren als een positieve aanbeveling voor GroenLinks, ter ondersteuning van de echte kandidatenlijst en het verkiezingsprogramma. De staartlijst is nadrukkelijk niet bedoeld voor voorkeurscampagnes, die juist bedoeld zijn om de door de leden vastgestelde kandidatenlijst te doorkruisen. Wij hechten er aan binnen GroenLinks maar één voorkeurscampagne te hebben: de campagne van en voor GroenLinks.

MOTIE C: GEEN CASINOREFERENDUM

Het Congres van GroenLinks, in vergadering bijeen in Utrecht op 17 december 2016,

Constaterende dat:

- De Referendumcommissie zich genoodzaakt zag bij de implementatie van het huidige
- referendum iets nieuws te bedenken voor het geval van stakende stemmen. Er is nu
- gekozen voor beslissing door het lot.
- Er nu een voorstel klaar ligt met zogenaamd 'technische wijzigingen', dat deze werkwijze bij de telling van stemmen ook voor de toekomst in het Huishoudelijk Reglement wil vastleggen.

Overwegende dat:

- Deze wijziging alleen voor de toekomst geldt, en het Congres er niet van ontslaat over de
- huidige implementatie een ad-hoc beslissing achteraf te nemen.
- Het makkelijk is oplossingen te bedenken waarbij zonder tussenkomst van het lot beslist
- wordt over gevallen van gelijkspel. Bijvoorbeeld met behulp van het totale aantal stemmen op alle posities, positie op concept lijst, of zelfs met een stemming op het Congres tussen enkele overgebleven opties.
- Het natellen van de stemming complex wordt bij een niet reproduceerbare methode die afhankelijk kan zijn van het trekken van een willekeurig lot.
- Er tijd genoeg is om voor het zomercongres rustig en na evaluatie van dit referendum de
- nodige wijzigingen op een rijtje te zetten.

Spreekt uit:

- De telling van een referendum hoort niet gepaard te gaan met het element van een loterij. Wij willen geen casinoreferendum.

Dit voorstel is veel meer dan een simpele 'technische wijziging'. En onverstandig. Deze wijziging kan nu rustig worden afgewezen: er is geen haast. Na evaluatie van dit ledenreferendum kan een beter doordacht voorstel voorgelegd worden aan het volgende congres.

Deze motie is ingediend/ondertekend door:

NicholBrummer(Utrecht),ReintRengers(Middelburg), Janine Cooijmans (Middelburg), Lars Boelen (Weert), ElsVerhage(Vlissingen),Anne-MariePronk(Arnhem), Misha Nuis (Delft), J.H. Griese (Amstelveen), Thewis Kooistra, Eric Leltz (Den Bosch), Riet Beukert (Middelburg), Bas Roufs (Utrecht), Michel Post (Utrecht),IneNagelmaeker(Kampen),SiewardNijhuis (Oegstgeest),MeindertFennema(Aerdenhout),Jasper Fastl (Utrecht), Loes Mulders (Amsterdam), Tjark Reininga (Utrecht).

Preadvies Partijbestuur: Niet overnemen

De oplossing die wij voorstellen voor het 'staken der stemmen' is niet nieuw, maar staande praktijk binnen GroenLinks. Bij het nieuwe Huishoudelijk Reglement

van 2015 is dit onderdeel echter per abuis niet meegenomen vanuit de oude reglementen. Dat wordt nu gerepareerd.

Bij de bepaling over hoe om te gaan met deze herstemming zijn naar onze mening drie zaken van belang: de methode moet in principe leiden tot een uitslag, de methode moet helder en duidelijk zijn, en de methode mag geen kandidaten bevoordelen. De nieuwe alternatieven zoals in de motie worden vermeld hebben alle vergaande implicaties en nadelen ten opzichte van deze zaken. Zo geeft het meewegen van de positie op de oorspronkelijke kandidatenlijst de voordracht van de Kandidatencommissie opnieuw gewicht in de stemmingen die daar los van zouden moeten staan. Of betekent een herstemming op het congres ná het referendum dat er in het referendum geen uitslag is en dit wordt overgeheveld naar een congres daarna (als dit er al is). Dit vinden wij ongunstig en onnodig. Wij behouden graag via een simpele regel ('het lot beslist') een gelijke kans voor alle kandidaten die tot een uitslag binnen het referendum leidt. Overigens zal het nog steeds zeer goed mogelijk zijn om de uitslag na te tellen, de resultaten van de loting zijn traceerbaar.

Tot slot: helaas kan dit voorstel niet wachten. Het volgende congres vindt in 2018 plaats (NB: het congres in december 2016 is het jaarcongres van 2017) en dat is te laat voor de referenda van de lokale afdelingen in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2018.

MOTIE D: CISGENESE

Het Congres van GroenLinks, in vergadering bijeen in Utrecht op zaterdag 17 december 2016,

Constaterende dat

het programmapunt hoofdstuk 6 punt 13 cisgenese omarmt ("In Nederland wordt gestreefd naar landbouw die vrij is van transgenetische manipulatie. Cisgenese wordt onder strikte voorwaarden toegestaan") terwijl er nog geen wetenschappelijke veiligheidstesten zijn gedaan; dat dit het 'voorzorgsprincipe' schendt ('bij gevaar niet oversteken'), en dat mede daarom 'new genetic engineering techniques' (door de voorstanders

eufemistisch genoemd 'New Breeding Techniques'), waaronder cisgenese, vooralsnog terughoudend bekeken moeten worden door GroenLinks,

Overwegende dat

- Dit terecht ook het standpunt is van de Europese Groenen*;
- Onderzoek** uitwijst dat de Amerikaanse landbouw tussen 1985 (introductie van GMO's) en 2014, niet meer produceert dan de GMO-vrije Europese landbouw, terwijl het pesticidengebruik in Amerika ongeveer is verdubbeld en in Frankrijk gehalveerd;
- Vercommercialisering van dergelijke technieken leidt tot meer patenten en het kapitaalsintensiever worden van de veredeling, wat vroeg of laat ten koste gaat van de diversiteit;
- Er voldoende alternatieven zijn die ook innovatief zijn en waar meer onderzoeksgeld naartoe zou moeten, en dat een vrije keuze bijvoorbeeld voor biologische landbouw vraagt om transparantie en labeling van alle gentech producten;
- Dit een (programma-)punt is waar de toelichting bij / bespreking van een amendement niet toereikend voor is ('ik weet hier niet genoeg van dus kan het niet ondertekenen / er niet over stemmen') *** ;

Spreekt uit dat het standpunt van GroenLinks is:

In Nederland wordt gestreefd naar landbouw die vrij is van genetische modificatie inclusief cisgenese en nieuwe GGO technieken, en dat GroenLinks zich uitspreekt voor onderzoek naar innovatieve natuurlijke methodes om tot duurzame landbouw te komen;

En gaat over tot de orde van de dag.

Deze motie is ingediend en ondertekend door:

Nijmegen: Greet Goverde, Jan Ruijsenaars, Henny Goverde, Ronaldo Nobel, Lenie Scholten, Wouter van Eck,

Wageningen: Anton Nigten, Irma Beusink,

Verder: Piet van IJzendoorn (Zeevolde), Michiel Bussink (Lettele Ov.), Alexander de Roo (Rhenen), Jacques van Nederpelt (Wijk bij Duurstede), Jan Juffermans (Boxtel), Jan Diek van Mansvelt (Broek in Waterland), Hanny van Geel (Zevenbergen).

* Extra info nodig. Om te beginnen de huidige stand van zaken: Momenteel onderzoekt de EU-commissie of het volgens de wet terecht is dat 7 'nieuwe' 'genetic engineering techniques' voor planten onder de wettelijke EU-GMO-wetten vallen. Het bedrijfsleven claimt dat het wettelijk gezien geen GMO's zijn. De mogelijke effecten zouden echter door *onafhankelijke wetenschappers* moeten worden onderzocht, en het Europees Parlement zou moeten worden geraadpleegd. Het is niet acceptabel dat alleen de EU-commissie beslist over zulke fundamentele zaken. Zie ook de brochure van de Greens: <http://www.greens-efa.eu/nieuwe-ggos-15636.html>. En o.a. de neerslag van de studiedag van de greens, en info over de Nederlandse lobby (totaal 1 pag.) <http://aardeboerconsument.nl/wp/wp-content/uploads/2013/02/16-12-14-Cisgenese-of-niet-website-ABC.doc>

** NY Times, Broken Promises of Genetically Modified Crops 29 October 2016, <http://www.nytimes.com/interactive/2016/10/30/business/gmo-crops-pesticides.html>

*** Dit vraagt om behandeling van deze motie vóórdat het programma wordt vastgesteld.

Preadvis Partijbestuur: Niet overnemen

In ons verkiezingsprogramma hebben we de lijn doorgetrokken uit het Europese programma van GroenLinks. Onder strikte voorwaarde kan cisgenese een mogelijkheid zijn, natuurlijke kruising van gewassen binnen soorten te versnellen om zo een bijdrage te leveren aan duurzame gewassen met goede opbrengsten. We staan geheel achter het bevorderen van onderzoek naar innovatieve methoden voor duurzame landbouw, zoals de motie vraagt. We willen echter niet op voorhand uitsluiten dat cisgenese, waarbij anders dan bij transgenese geen soortvreemde genen worden vermengd, daar ook een bijdrage aan kan leveren.

MOTIE E: LEDENRAADPLEGING

Het Congres van GroenLinks, in vergadering bijeen in Utrecht op 17 december 2016,

Constaterende dat

- De voorgenomen versterking van de ledenparticipatie zoals vastgesteld in de nieuwe Statuten en Huishoudelijk Reglement (2015) slechts voor een deel inhoud heeft gekregen;*
- De kennis, kunde en praktijkervaringen van de leden nog onvoldoende geraadpleegd wordt;
- Leden voor een blijvende betrokkenheid de behoefte hebben om gehoord te worden, en inbreng te kunnen leveren aan de meningsvorming over politieke thema's;
- De discussies nu te versplinterd plaatsvinden;
- Een effectieve, herhaalbare werkwijze om leden en externe deskundigen/betrokkenen doeltreffend te raadplegen ontbreekt;

Overwegende dat

- Verantwoordelijke vertegenwoordigers (fractieleiden, bestuurders en ministers etc.) draagvlak nodig hebben binnen (en buiten) de partij om hun besluiten uit te kunnen voeren;
- Zij door het raadplegen van mensen die vanuit verschillende achtergronden betrokken zijn bij een onderwerp een veelheid aan (dwarse) inzichten en (goed onderbouwde) meningen en (verfrissende) oplossingen kunnen gebruiken bij hun afwegingen;
- Deze inbreng het inhoudelijke besluit op een hoger plan brengt met meer draagvlak bij de leden omdat zij gehoord zijn;
- Er een stevigere positie in het debat mogelijk is omdat er al inzicht is ontstaan in de verschillende opinies en oplossingsrichtingen;
- Vertegenwoordigers **eindverantwoordelijk blijven, maar wel de gemaakte keuzes terugkoppelen;**
- **Het zorgen voor verbinding tussen uitvoerende politici en de achterban zeker ook bij deelname aan een regering van groot belang is;**

Spreekt uit

Dat het partijbestuur al mooie stappen heeft gezet bij het vormgeven van de ledenparticipatie, maar dat er dringend een vervolgstap nodig is en

Roept het Partijbestuur op om te kiezen voor het invoeren van een effectieve, herhaalbare LEDENRAADPLEGING als instrument om de ledenparticipatie te versterken.

En laat hierbij de volgende criteria meewegen:

- **Er ligt een duidelijke vraag ten grondslag aan de raadpleging met noodzaak voor beantwoording;**
- **De vertegenwoordiger blijft eindverantwoordelijken koppelt terug naar belanghebbenden;**
- **Diversiteit van deelnemers wordt gewaarborgd, waardoor het onderwerp vanuit verschillende invalshoeken belicht kan worden o.a. input van binnenenbuitende partij, inhoudelijke deskundigen en praktijkervaringen, diverse oplossingsrichtingen;**
- **Een gestructureerde werkwijze wordt gebruikt met duidelijke spelregels;**
- **Toepasbaarheid in kleine en grote groepen deelnemers;**

En gaat over tot de orde van de dag.

*** De motie geeft vorm aan de uitvoering van de nieuwe Statuten en het Huishoudelijk Reglement dat op 7 februari 2015 is vastgesteld. Het Partijbestuur heeft hier een duidelijk taak gekregen in het implementeren van een vernieuwde ledenparticipatie en interne partijdemocratie. In het beleidsstuk 'Versterking van ledenparticipatie en interne partijstructuur' van 2014 wordt gesproken over de korte, middellange en lange termijn cycli. De motie sluit aan bij het inhoud geven aan de middellange cyclus.**

Deze motie is ingediend/ondertekend door:

Hugo van Liempd (hugovanliempd@glazenkamp.net), Saskia van Bruchem, Carin Hereijgers, Jan Ruysenaars, Greet Goverde, Lenie Scholten, Leo van Bergen, Wouter Sloot, Esther van Zuilen, Martin Visser, Volkert Vintges, (volkert.vintges@gmail.com), Birgit Hendriks (birgithendriks@gmail.com), Joep Bos – Coenraad, Ronaldo Nobel (ro-esp@dds.nl), Arthur Khatchateryan, Jan van Well (janvanwell@antenna.nl), Lisa Westerveld (lisawesterveld@gmail.com), Ton Hirdes (tonhirdes@hotmail.com), Huub Bellemakers, Pepijn Oomen (pepijnoomen@gmail.com), Emma de Cort (emmadecort@gmail.com), Renske Schoenmaker (renske3@gmail.com), Hanneke Roozendaal (h.roozendaal1976@gmail.com), Emmanuel Chamilaki (echamilaki@gmail.com), Tjark Reininga (teceer@aim.com), Jan-Willem van de Velde (janwillem@aarde.werk.nl), John Hersbach (johnherschbach@live.nl).

Preadvies Partijbestuur: Overnemen

Het Partijbestuur sluit zich aan bij de overwegingen die in de motie worden uitgesproken en ziet de motie als een steun in de rug van de richting die eerder is gekozen. Aan **het vormgeven van de** betrokkenheid van de leden en het benutten van kennis, kunde en praktijkervaringen wordt verder gewerkt. Het Partijbestuur blijft daarbij streven naar verschillende manieren om ledenraadplegingen vorm te geven. Een variëteit aan instrumenten blijkt nuttig te zijn voor het behandelen van de zeer uiteenlopende onderwerpen die aan bod kunnen komen. De ontwikkeling daarvan loopt al en dat zal de komende tijd verder gaan. Het Partijbestuur ziet dit bovendien als iets dat nooit helemaal 'af' is.

MOTIE F: ZITTEND KAMERLID NIET MEER VAN DE KANDIDATENLIJST

'Het Congres (...) stelt voor een zittend Kamerlid, dat naar behoren gefunctioneerd heeft, niet meer af te voeren van de kandidatenlijst. Een onverkiesbare plaats blijft vanzelfsprekend mogelijk.'

Argument:

Deze motie geeft de Kandidatencommissie minder macht inzake het afvoeren van een zittend Kamerlid dat goed gefunctioneerd heeft. Het nieuwe referendumsysteem geeft – mogelijk onbedoeld – bijna onbeperkte macht, niet over de volgorde, maar wel over de al of niet plaatsing op de kandidatenlijst. Deze motie is ingediend en ondertekend door: Meindert Fennema (Aerdenhout), Nichol Brummer (Utrecht), Jos van Dijk (Utrecht), Caroline van Dullemen (Aerdenhout), Herbert Faber (Overveen), Daphne Huysse (Haarlem), Paola Koningsveld (Aerdenhout), Richard Kruijswijk (Bloemendaal), Christiaan Kwint (Heerhugowaard), Martine Meuleman (Bennebroek), Jan Muijtjens (Sittard-Geleen), Hans Metz (Haarlem), Iskandar Sitompul (Velsen), Klaas Stroker (Velsen), Wim Westerman (Santpoort-Noord).

Preadvies Partijbestuur: Niet overnemen

Het Partijbestuur ontraadt deze motie. Het is van groot belang dat de Kandidatencommissie nu en in de toekomst in onafhankelijkheid haar werk kan doen. Wanneer de commissie besluit een zittend

Kamerlid niet voor te dragen voor een plaats op de kandidatenlijst, mag een extra regel dat niet in de weg staan. De kwalificatie 'naar behoren gefunctioneerd' is voor velerlei uitleg vatbaar en zal in de praktijk vooral voor verwarring zorgen. De motie zou bovendien leiden tot een verschillende behandeling van zittende en potentieel nieuwe Kamerleden. Kortom: de Kandidatencommissie dient binnen een helder mandaat zonder onnodige regels haar afwegingen te kunnen maken, het Partijbestuur bewaakt de kwaliteit van de procedure en de leden hebben het laatste woord.

ERRATA AMENDEMENTEN VERKIEZINGSPROGRAMMA TWEEDE KAMERVER- KIEZINGEN 2017

- **Amendement 9: in het amendement** is het laatste woord 'vervullen' weggefallen. De laatste zin van het amendement moet dus zijn: 'Nederland moet hierbij een leidende rol vervullen.'
- Amendementen 32 en 33 hebben een andere categorie **gekregen dan in** de congreskrant is aangegeven. Amendement 32 is categorie 3 i.p.v. categorie 2. Amendement 33 is categorie 2 i.p.v. categorie 3.
- Amendement 45 heeft in de congreskrant geen categorie. Dit is categorie 2.
- Amendement 85: In het advies van het PB wordt verwezen naar een amendement van 'Leden van de Werkgroep Onderwijs' met nummer 96. Dat moet amendement nummer 73 zijn.
- Amendement 90 wordt met instemming van de groep 'PensioenCollectief (Dieten c.s.)' vervangen door amendement 91 van het Partijbestuur. Dit betekent dat amendement 90 niet in stemming komt ten gunste van amendement 91 dat luidt:

91 Partijbestuur

Categorie 3

Het pensioenstelsel wordt gemoderniseerd. Pensioen-deelnemers gaan individueel sparen en collectief beleggen waardoor de verdeling tussen generaties en tussen lager en hoger opgeleiden rechtvaardiger wordt vervangen door Het pensioenstelsel wordt gemoderniseerd. GroenLinks streeft naar een houdbaar stelsel waarin alle werkenden kunnen rekenen op een toereikend pensioen. De verdeling tussen generaties en tussen lager en hoger opgeleiden wordt rechtvaardiger. Het pensioenvermogen wordt collectief belegd en belangrijke risico's worden collectief gedeeld. Binnen deze voorwaarden komt er meer ruimte voor maatwerk. Versnippering wordt tegengegaan. De transparantie

wordt vergroot. Pensioendeelnemers krijgen beter inzicht in hun opgebouwde individuele pensioen-aanspraak en krijgen keuzemogelijkheden om die in te zetten.

[De discussie over herziening van het pensioenstelsel is complex. We kiezen er voor om in het programma randvoorwaarden te schetsen voor een nieuw stelsel zonder ons nu te binden aan een specifiek model. We benadrukken het uitgangspunt van de collectiviteit en risicodeling maar ook de behoefte aan meer flexibiliteit en individuele keuzemogelijkheden. We zien geen heil in een marktmodel, waarin pensioendeelnemers vrije keuze hebben tussen pensioenaanbieders die met elkaar in concurrentie zijn.]

- Amendement 193: advies PB gewijzigd. Nieuw advies is 'overnemen'.
- Amendement 231: wijziging categorie. Het amendement is nu categorie 2 en wordt dus tijdens de stemmingen wel behandeld.
- Amendement 302: advies PB gewijzigd. Nieuw advies is 'overnemen'.

DOE MEE MET VERANDERING

Jij kan helpen. Deze campagne gaan we massaal en overal in Nederland de pleinen op, de straten in en de huizen langs. We gaan het gesprek aan met zo veel mogelijk mensen. Dit is nodig. Verandering komt namelijk niet van bovenaf. Verandering komt van ons. Doe mee.

Vandaag lopen er vrijwilligers rond bij wie je je kunt inschrijven. Daarnaast staan er verschillende DoeMee-Desks in de foyer en kun je je inschrijven op

[GROENLINKS.NL/DOEMEE](https://groenlinks.nl/doemee)